

La Vilavella

Bim

BUTLLETÍ D'INFORMACIÓ MUNICIPAL • N.º 87 • GENER

ANY 2023

SUMARI

Salutació de l'Alcaldia.....	3
Regidoria d'Obres i Seveis Municipals.....	4
Regidoria de Cultura, Agricultura i Patrimoni.....	5
Regidoria Noves Tecnologies, Policia i Trànsit.....	12
Regidoria d'Educació i Esports.....	13
Regidoria de Salut, Serveis Socials, Majors i Igualtat.....	15
Regidoria de Festes.....	17
El Vostre Racó.....	19
La nostra gent.....	43
El reportatge.....	45

SALUTACIÓ DE L'ALCALDE

El Butlletí d'informació local, més conegut com el BIM, és un document que es fa ressò de la vida municipal. En les seues pàgines podem trobar les activitats organitzades per les associacions locals, així com les actuacions realitzades des de l'Ajuntament.

Aquest butlletí va aparèixer en un moment en què encara no ens comunicàvem amb unes andròmines a les que no els llevem la vista de damunt, amb la missió d'informar a la població. Possiblement aquest espai d'informació podria quedar reduït a una simple pressió del dit i enviar-lo a tot arreu, però encara que aquesta és la manera més moderna, sempre hi ha una part del veïnat que vol gaudir de la flaire de les fulles i fins i tot, i això es consta, hi ha qui té guardats tots el números publicats.

El butlletí, com no podia ser d'altra manera, ha evolucionat. La comissió que decideix la informació que s'inclou en ell, la que debat sobre el format o la que dona el vist-i-plau a la publicació són persones joves, preparades i amb molt de criteri.

Aquesta publicació arriba a les nostres cases de manera temporal i allí podem observar de manera crítica l'actuació dels governs de torn.

Però el més important no és el que es fa des de l'ajuntament perquè això es pot veure en la manera de gestionar del dia a dia. El més important és conèixer com dinamitzen el poble les nostres associacions que, sens dubte, són un patrimoni municipal del que no podem prescindir.

Des d'aquesta breu entrada voldria animar a què participeu totes i tots de l'associacionisme local, que ajudeu a dinamitzar el poble i que puguem arribar a ser un referent a nivell provincial. El veïnat de La Vilavella sempre ha estat complidor, treballador i participatiu tal com es demostra en cada activitat que es porta a terme, per això cal continuar amb aquesta línia i anar creixent.

Moltes gràcies a totes i tots els que heu posat el vostre granet d'arena per omplir aquest butlletí que no és més que el reflex diari d'un gran poble com La Vilavella.

Sebastià Roglà Recatalà

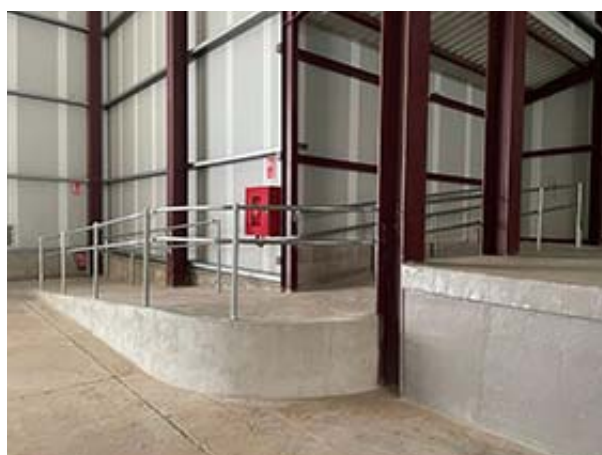
Regidoria d'Obres i Serveis Municipals

Una de les àrees més visuals a l'ajuntament és la d'obres i serveis. És una evidència que les obres realitzades als municipis sempre són per a millorar la vida de la població. Algunes obres com les que s'han posat en marxa durant aquest darrer trimestre han vingut a posar en valor l'aposta per la inclusió de l'equip de govern, així com l'atenció de moltes de les demandes formulades a través de l'atenció de l'Ajuntament.

Cal destacar l'aposta clara per l'obra del tanatori, aquesta iniciada gairebé fa sis anys, ve a complimentar un servei molt demanat pel veïnat. Un servei que hui en dia sols se presta en les localitats veïnes i que és molt necessari.

L'obra de l'accés a l'escenari de la coberta municipal era indispensable ja que permet a les persones amb discapacitat accedir-hi. El cementeri tenia un problema en el sostre que calia solucionar ja que afectava als nínxols, cosa que finalment s'ha pogut portar endavant gràcies a la tasca del govern, com l'asfaltat del carrer del Consum i altres xicotetes actuacions que milloren el nostre poble.

L'embelliment del Camí-rel i sobretot la cadira accessible a la piscina municipal demostra la sensibilitat respecte a tots els sectors poblacionals.

Regidoria de Cultura, Agricultura i Patrimoni

I FESTA DE LA TARONJA

Per tal de reivindicar la importància que ha tingut el cultiu de la taronja a la nostra població, hem organitzat la I FESTA DE LA TARONJA enfocada als més menuts de la casa.

Amb la col·laboració del CEIPSO José Alba durant una setmana hem programat una sèrie d'activitats on la taronja ha sigut la protagonista.

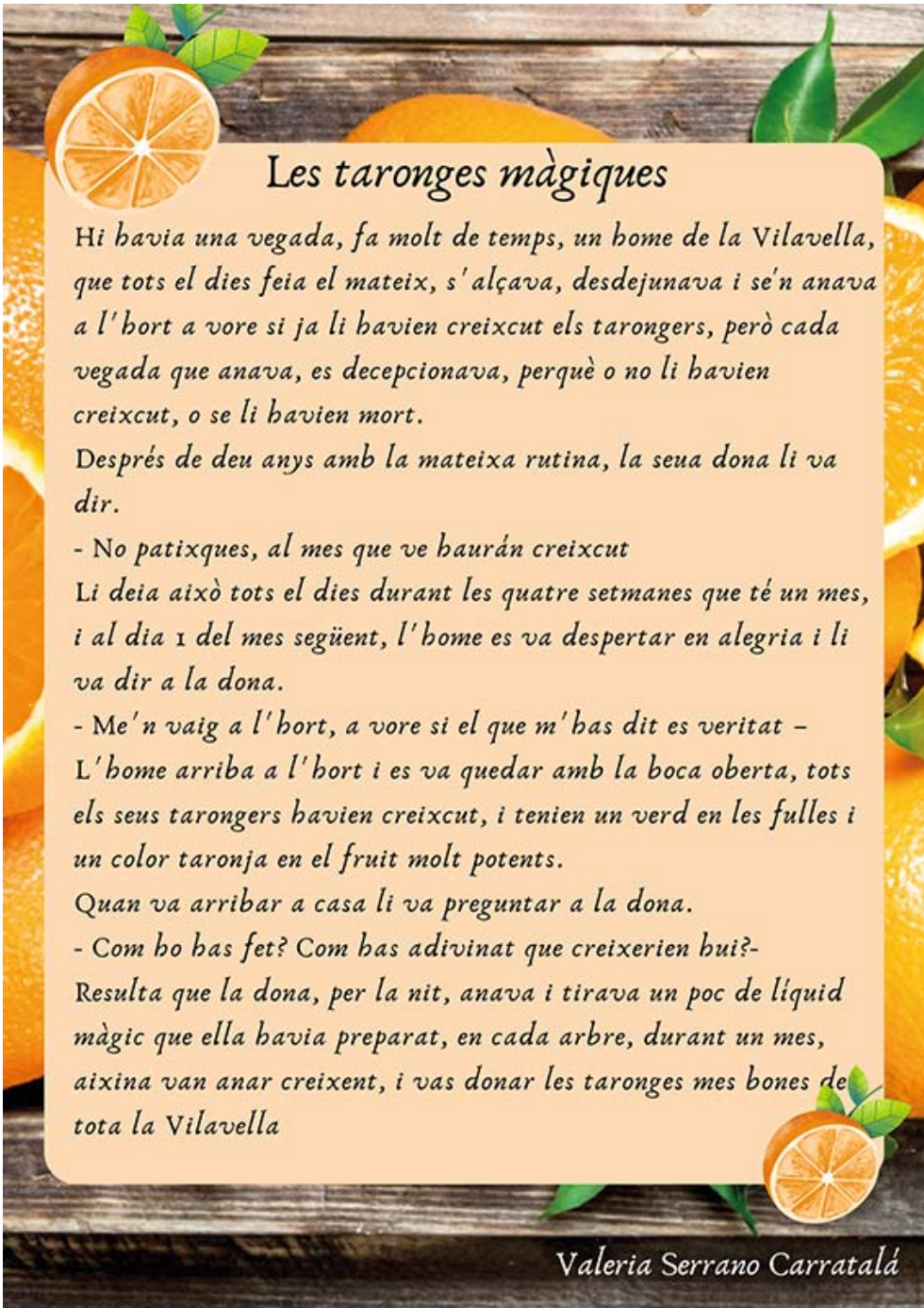
Així doncs, les xiquetes i els xiquets d'infantil, de la ma d'una bona cuinera van fer amb les seues pròpies manetes, rotllets de taronja ben ensucrats i tostadets al forn.

L'alumnat de primària van poder entrevistar a un collidor i a una encaixadora de magatzem per descobrir dos oficis que tanta riquesa han aportat al nostre poble durant molts anys i que perdura fins als nostres dies.

Els alumnes, de l'ESO, van col·laborar amb microrelats on la protagonista no podia ser una altra que una taronja, el text guanyador està publicat també en aquest BIM.

També es va programar una xerrada sobre agricultura de proximitat i KM0, i com a cloenda de la setmana, el dissabte de matí a la plaça de la Vila es van fer tallers de perfumadors de taronja i altres activitats relacionades amb esta fruita, paradeta de l'Associació Local d'Agricultors i el I CONCURS DE REBOSTERIA AMB TARONJA.

Les taronges màgiques

Hi havia una vegada, fa molt de temps, un home de la Vilavella, que tots el dies feia el mateix, s'alçava, desdejunava i se'n anava a l'hort a veure si ja li havien creixcut els tarongers, però cada vegada que anava, es decepcionava, perquè o no li havien creixcut, o se li havien mort.

Després de deu anys amb la mateixa rutina, la seua dona li va dir.

- No patixques, al mes que ve haurán creixcut

Li deia això tots el dies durant les quatre setmanes que té un mes, i al dia 1 del mes següent, l'home es va despertar en alegria i li va dir a la dona.

- Me'n vaig a l'hort, a veure si el que m'has dit es veritat -

L'home arriba a l'hort i es va quedar amb la boca oberta, tots els seus tarongers havien creixcut, i tenien un verd en les fulles i un color taronja en el fruit molt potents.

Quan va arribar a casa li va preguntar a la dona.

- Com ho has fet? Com has adivinat que creixerien hui?-

Resulta que la dona, per la nit, anava i tirava un poc de líquid màgic que ella havia preparat, en cada arbre, durant un mes, aixina van anar creixent, i vas donar les taronges mes bones de tota la Vilavella

Valeria Serrano Carratalá

Microrelat guanyador.

RECEPTES CULINARIES DE LA FESTA DE LA TARONJA

L'olor a atzahar en les nostres terres està present de forma més intensa des de la segona meitat del segle XIX, on comencen a introduir-se algunes varietats com la "verna", "València", "sanguina", "navel" etc. La construcció del port de Borriana, gràcies a la pedra de la nostra cantera, seria un punt d'inflexió en l'exportació dels cítrics de la Plana Baixa. La seua arribada a terres angleses i el seu bon preu marcaria una època daurada per als llauradors d'aquest fruit. La crisi econòmica de 1929 marcaria un moment de recessió en l'exportació citrícola, que continuaria de forma accentuada amb la Guerra Civil (1936-39). L'autarquia (1939-1952) i la misèria farien que es donaren prioritat a altres cultius més

necessaris fins els anys 60, on tornem a veure com la taronja és un dels sectors més dinàmics. En aquell moment té èxit la “nulera” de sabor dolç i fàcil de pelar per al consumidor o consumidora. Però a partir dels anys 80, les gelades i la conjuntura econòmica nacional i internacional farien que el preu de la taronja ja no compensara tant la seua producció als llauradors valencians minifundistes. En els últims anys la crisi del sector es veu a tot arreu: cooperatives de producció que no funcionen per diferents motius..., horts abandonats, població activa envellida i sense esperança de relleu generacional, entrada de taronja d'altres països no comunitaris, grans magatzems que fixen els preus i acaparen parcel·les, ús -abús – encariment de productes fitosanitaris... etc, etc. Si continuem ennumerant els problemes de la citricultura valenciana no acabariem, ara bé, també cal tindre clar quines serien les solucions.

Des de l'Ajuntament s'ha volgut fer visible un sector que ens ha donat de menjar durant molts anys a moltes famílies del poble i que encara que en crisi, continua fent-ho. És per això, que de mica en mica volem portar a terme accions que ajuden a portar millor aquesta situació, sent conscients que d'un Ajuntament és difícil canviar tot un sistema econòmic.

BUNYOLETS DE TARONJA

Premi al sabor en la I Festa de la Taronja 2022 de Lolita Recatalá

Ingredients per a la pasta: got i mig de suc de taronja, 40 grams de mantega, 200 grams de sucre, 500 grams de farina i 2 culleradetes i mitja de llevat químic “Royal”.

Es desfà el sucre amb el suc de taronja i la mantega. S'afegeix el llevat i la farina. Després t'ajudes de dues culleres grans per a fer les porcions o bunyolets, en una fiques la pasta i en l'altra t'ajudes per a tirar-ho a la paella on es fregirà a foc no massa fort perquè de lo contrari es farà molt prompte negre i cru per dins.

Ingredients per a la crema:

4 ous talla XL, 250 grams sucre, 2 cullerades soperes de “Maizena”, un got de suc de taronja, ratlladura d'una taronja i 40 grams mantega.

Es baten els ous, li afegeixes el suc, la mantega, el sucre i la resta d'ingredients. Vas remenant-ho al foc sense parar per a que quede una crema fina i es desfacen tots els ingredients. Quan espese ho retires del foc.

Una vegada tenim els dos ingredients el·laborats, i sense que cremen, comencem a tallar per la meitat el bunyol i farcir-lo de la crema. Després es rebocen amb sucre. Bon profit!

PA DE PESSIC AMB MUSSOLINA DE TARONJA I FONDANT DE TARONJA

Premi a la decoració en la I Festa de la Taronja 2022 de Nieves Agut

PA DE PESSIC

Ingredients: - 250 ml de suc de taronja natural, 3 ous, 250 gr. de sucre, 170 gr. de farina, 70 ml d'oli i 15 gr. de llevat.

Preparació: Posem en un bol el suc de taronja, l'oli, els ous i el sucre, ho barregem fins que estiga tot ben integrat, afegim la farina i el llevat i ho tornem a barrejar. Untem un motlle amb mantega, aboquem dins la mescla i ho posem al forn 30 minuts a 180°.

MUSSOLINA DE TARONJA

Ingredients: 200 ml de suc de taronja, 2 rovells d'ou, 75 gr. de sucre, 30 gr. de farina de panís (Maizena), 100 gr. de mantega, Ratlladura d'una taronja i 200 ml de llet.

Preparació: Bullirem la llet amb la ratlladura de la taronja, batrem els rovells d'ou amb el sucre i afegirem la farina de panís. Ho mesclarem amb la llet bullida i ho posarem al foc fins que espesse, ho apartem del foc i afegim els 100 gr. de mantega i els 200 ml de suc de taronja, batre bé i deixar refredar.

FONDANT

Ingredients: 1 bossa de “nubes de azucar blancas”, sucre glaç, un poc de mantega, 3 cullerades de suc de taronja i colorant taronja.

Preparació: Fondrem “las nubes blancas”, afegirem un poc de mantega i les 3 cullerades de suc de taronja. Ho posarem 3 minuts al microones i quan estiga fos afegirem el sucre glaç i colorant taronja i ho pastarem tot ben pastat i ho deixarem reposar 1 dia a la nevera. Quan tinguem elaborades totes les parts, muntarem el pastís.

TÒFONES DE XOCOLATE BLANC I TARONJA

Premi a la innovació en la I Festa de la Taronja 2022 de Sergio Gómez

TÒFONES DE XOCOLATE BLANC I TARONJA

Ingredients: 2 cullerades de pell de taronja ratllada, 50 ml de nata, 15 gr. de suc de taronja natural, 50 gr. de mantega, 180 gr. de xocolata blanc a trossos, un pessiguet de colorant roig, un pessiguet de colorant groc i 20 gr. de sucre glaç o coco.

Preparació: Fonem el xocolata al foc al bany Maria, mentre es fon ratllem la pell de la taronja amb un ratllador ben fi, posem la ratlladura en un casso amb la mantega i mesclm a foc lent perquè no es creme, afegim la nata i seguim removent un par de minuts aproximadament. Posem la mescla de la ratlladura de taronja, la mantega i la nata dins del xocolata fos i continuem removent perquè s'integren tots els ingredients. Deixem temperar i posem el casso a la nevera perquè es refrede (mínim un par d'hores), mentrestant triturem el sucre per a fer-lo glaç. Quan la massa ja està ben refredada i tinga consistència per a poder treballar-la amb l'ajuda d'una cullereta fem boletes i les col·loquem en un plat on prèviament haurem posat sucre glaç, perquè no es peguen.

TÒFONES DE XOCOLATE I TARONJA

Ingredients: 200 gr. xocolata 74%, 50 g de mantega, 75 ml nata líquida, ratlladura de pell de taronja, 2 cullerades de brandi, 2 cullerades de suc de taronja natural i cacao per enfarinar.

Preparació: Fonem el xocolata en un casso amb la mantega a foc lent, ho apartem del foc i afegim la nata, la ratlladura i el suc de taronja i el brandi. Ho deixem refredar i ho posem a la nevera unes 3 hores, amb una cullereta fem les boletes i les arrebossem amb cacao pur sense sucre. Tornem a posar-ho a la nevera perquè s'endureixin un poc més i llest.

CLASSICAL MUSIC I CELLOSMAGICS LA VILAVELLA

Enguany, dins de la IX Edició del Festival Classical Music La Vilavella hem pogut gaudir de la participació del curs CellosMagics, aquest curs que durant els últims anys ha comptat com a seu la ciutat de Sigüenza, ha volgut traslladar-se a la nostra població fent que el Festival augmentara la seua qualitat.

Una de les activitats més espectaculars va ser la ruta de Bach al barri antic. El concert de música de pel·lícules o l'impressionant concert dels alumnes a la plaça de la Vila, que va servir de cloenda, donaren pas al IX Festival Classical Music pròpiament dit que va tornar a omplir de música de qualitat la població de La Vilavella.

Alumnes i professors del curs durant una setmana plena de tallers, estudis i concerts.

PROGRAMES D'Ocupació

Gràcies als programes de Labora hem pogut incorporar a 10 treballadors a la plantilla de l'Ajuntament.

- Programa EMPUJU, una administrativa menor de 30 anys per una duració d'un any.
- Programa EXPLUS, una auxiliar administrativa major de 30 anys per una duració d'un any.
- Programa EMDONA, dos persones al personal de neteja per una duració de 9 mesos.
- Programa EMERGE, cinc peons i un capatàs agropecuaris per una duració de 6 mesos.

DIBUIXEM LA VILAVELLA

Una altra manera de contribuir a difondre la imatge del nostre poble és facilitant a col·lectius com URBAN SKETCHERS CASTELLÓ dins del Pacte Territorial per l'Ocupació de la Plana Baixa a què el nostre poble servisca de llenç per a realitzar dibuixos in situ. Un total de 23 dibuixants van omplir el passat 16 d'octubre tots els racons del poble per dibuixar-los amb diferents estils i tècniques. Aquesta va ser la primera vegada que es feia aquesta activitat a la localitat i esperem no siga l'última.

FESTA DEL FANALET

Després de dos anys sense celebrar una de les festes més estiuenques, enguany hem recuperat la Festa del Fanalet, una activitat molt tradicional a la nostra terra.

Un calorós divendres de juliol va començar la festa a les 7 de la vesprada en la plaça de la Vila amb el tradicional taller de decoració dels melons d'Alger. Una vegada confeccionats i ben resguardats seguirem amb un sopar de pa-i-porta per a tots els assistents esperant que enfosquia per poder fer la tradicional volta del sereno cantant el popular Xixo Cotxero.

SMARA LA VALL - LA VILAVELLA

Este estiu, una vegada més, hem acompanyat a l'Associació Sàhara Smara La Vall - La Vilavella a donar la benvinguda als xiquets i xiquetes sahrauís que han passat les seues vacances entre nosaltres.

Smara és una associació molt arrelada al nostre poble que durant 20 anys ha estat fent programes solidaris amb els xiquets i xiquetes refugiats sahrauís (Vacances en Pau, recollida d'aliments, futbol solidari, programa d'estudis). Aquests programes han fet que xiquetes i xiquets sahrauís hagen estat entre nosaltres molt de temps creant-se forts vincles amb la gent del poble.

Regidoria de Noves Technologies, Policia i Trànsit

Des de la regidoria s'ha apostat per la modernització de l'Ajuntament. Es tracta de donar el millor servei possible al veïnat de La Vilavella i per a poder aconseguir-ho s'han fet inversions en quant a la millora del picatge, a nous filtres en la biblioteca i la posada en marxa, en breu, d'una aplicació per tal de poder fer pagaments de molts dels serveis oferits per l'Ajuntament, cosa que serà més còmoda per a la ciutadania.

En quant al trànsit s'han millorat alguns punts conflictius del poble, s'han pintat noves línies d'aparcament que permetran una millor distribució i s'ha apostat per la regulació de la velocitat mitjançant obstacles i la instal·lació d'un radar pedagògic que obté imatges dels vehicles que superen la velocitat permesa al nucli urbà.

L'organització del dia de San Miguel ha servit per a homenatjar el cos de policia local.

Regidoria d'Educació i Esports

L'esport és una part dinamitzadora del municipi i, a més, si aquesta va unida a l'educació el còctel és perfecte. Des d'aquesta regidoria s'han aprofitat les vacances d'estiu per tal de posar en marxa algunes de les millores que es feien necessàries tant al CEIPSO José Alba com a l'escoleta Juan XXIII.

Des del primer moment s'han mantingut reunions amb tota la comunitat educativa per tal de detectar les mancances que hi havia als centres escolars, d'aquesta manera s'ha fet front a tot allò que era vital per al bon desenvolupament del curs escolar. L'inici del mateix ha transcorregut sense cap problema, cosa aquesta que sempre representa un repte.

En quant a l'esport s'han organitzat les curses de Festa La Vila organitzades pel club A4 Pelat, així com la reparació del tatami i dels elements del gimnàs municipal. L'actuació sobre la ciutat de la raqueta i el camp de futbol, encara que no soluciona els grans problemes que pateixen, ha servit per millorar un poc les instal·lacions.

L'aposta per l'esport farà que per al proper any puguem gaudir dels millors tornejos i campionats a més de les curses ja instaurades en el municipi.

Nova il·luminació al CEIPSO José Alba.

Pintura al CEIPSO José Alba.

Millores al gimnàs municipal.

Campionats organitzats per l'Ajuntament.

Regidoria de Salut, Serveis Socials, Majors i Igualtat

Cal destacar que per primera vegada comptem amb una Regidoria d'Igualtat al nostre poble.

Aquesta junt amb les àrees de salut, serveis socials i majors s'ocupa del benestar dels més vulnerables de la nostra localitat.

La relació amb majors i mestresses de casa és un dels forts de la regidoria tal com s'ha demostrat amb les millores efectuades a l'edifici de Bankia on estan ubicades les dues associacions.

S'ha intentat conscienciar als escolars del municipi per tal de posar en valor la igualtat entre les persones i els rebuig als que són diferents i no pensen igual que nosaltres. La igualtat i el respecte és una de les banderes de la regidoria.

La celebració del dia contra la violència de gènere amb gran participació dels alumnes, les classes de ball de saló o el mural en commemoració del dia contra la violència de gènere són algunes de les mostres del que es fa des de la regidoria.

El nou impuls a la unitat del respir i la posada en marxa de la Mancomunitat entre els municipis d'Artana, Eslida i La Vilavella farà que es pugui gaudir de serveis de psicòleg, educador i administratius que augmentaran la qualitat del servei.

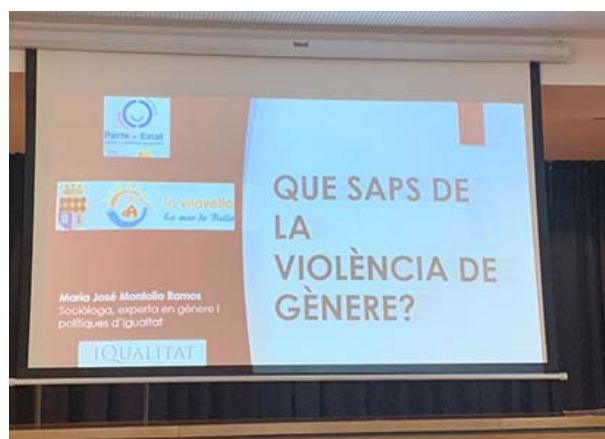
Dia Internacional de l'Eliminació de la Violència de Gènere.

Quadre commemoratiu contra la violència de gènere.

Marxa contra el càncer.

Xarrada dia contra la violència de gènere.

Activitats i entrega de tàblets a la unitat de respir.

FESTA LA VILA

Després de dos anys en els que les Festes de La Vila no s'havien pogut celebrar amb normalitat, per fi el veïnat de La Vilavella ha pogut gaudir d'unes festes que han tingut activitats per a totes les edats.

Enguany han hagut algunes novetats en la programació, cosa sempre arriscada, però que tret d'alguns xicotets problemes han comptat amb l'aprovació de tots i totes.

Han hagut actes nous, alguns que s'han recuperat i altres que ja s'han instaurat els darrers anys. Però també han hagut actes de tot tipus, actes taurins, actes religiosos, actes per a joves i per a majors.

Caldria ressaltar l'homenatge a l'home i la dona més majors del poble, un homenatge merescut i molt emotiu, sens dubte, una de les imatges de les festes i de tot l'any. També s'ha solucionat una problemàtica amb la que comptaven algunes de les penyes, ja que a pocs dies de començar les festes es trobaven sense casal, cosa aquesta que s'ha solucionat ubicant-los en un espai a la zona esportiva, sens dubte i tret d'un xicotet incident fos un èxit. Com també ho ha sigut el canvi de la data del dinar dels jubilats i pensionistes, la participació de la coordinadora de penyes encarregada de fer la crida o el muntatge de la carpa del meson. Per últim, no podem oblidar els concursos, un de nou com el concurs d'emboladors, rabers i rodadors i l'altre recuperat després de molts anys com el concurs de paelles. Tots amb el recolzament als comerços locals.

Però no podem oblidar la magnífica actuació de Tomatito a la coberta municipal. La cancel·lació a darrera hora d'Estrella Morente va ser substituïda de manera urgent pel guitarrista flamenc que va delectar amb la seua música als nombrosos assistents que varen acudir.

El vostre Racó

MUSEU D'HISTÒRIA DE LA VILAVELLA

Vicent Leonés (tècnic de turisme).

El Museu d'història de la Vilavella, amb la seua oficina de turisme que forma part de la xarxa Tourist Info, compta amb una important col·lecció arqueològica que fa un recorregut per les diverses cultures i civilitzacions que es van assentar al nostre territori.

La seua ubicació és al carrer de La Cova Santa, 60 i està integrat al llavador municipal en una mostra perfecta d'intervenció arquitectònica que respecta el patrimoni municipal, on també es conserva l'oratori que estava unit al balneari Cervelló.

Així, podem trobar una gran varietat de peces que van des del neolític i edat del bronze fins a la Guerra Civil, passant per la influent cultura hispanoromana, la marcada herència islàmica i el segle XVIII amb el seu fort desenvolupament econòmic i demogràfic al nostre poble amb l'aparició de les primeres cases de bany i els posteriors balnearis que nodrien bona part de La Vilavella.

D'aquest període són les magnífiques banyeres amb marbre de Macael originàries del balneari "L'Estrella" i que hui es poden veure en la planta baixa del Museu, així com diversos plafons ceràmics i una interessant mostra de records i útils propis dels diferents balnearis del poble.

La seua entrada és gratuïta, i es pot accedir de dimecres a divendres de 16 h a 20 h, i en cap de setmana, dissabte de 10 h a 14 h i de 16 h a 20 h i diumenge de 10 h a 14 h.

A més, amb col·laboració del Balneari de La Vilavella, el Museu organitza unes rutes cada dimecres a les 17 h pel patrimoni municipal referent al termalisme propi del municipi, i que compta sempre amb una gran afluència de visitants curiosos per conèixer més sobre el poble i la seua extensa història. La inscripció és gratuïta i pot vindre tot el món,

tants clients del balneari, com altres turistes o gent del poble.

Per últim cal destacar el paper del Museu en l'agenda d'esdeveniments del municipi, ja que s'encarrega d'organitzar mensualment jornades com la del passat octubre amb "Els fruits de la tardor", activitat didàctica i lúdica per als més menuts, ja que és objectiu d'aquest museu oferir al poble jornades d'aquest tipus durant tot l'any per a apropar la cultura de forma divertida al poble.

HORARI MUSEU

C/ Cova Santa, 60

Dimecres: de 16.00h a 20.00h
Dijous: de 16.00h a 20.00h
Divendres: de 16.00h a 20.00h
Dissabte: de 10.00h a 14.00h i de 16.00h a 20.00h
Diumenge: de 10.00h a 14.00h

Ajuntament de
La Vilavella
La mar de bella

LES BIBLIOTEQUES PÚBLIQUES COM A PROMOTORES DE LA LECTURA

Mònica Pallarés Blasco (Biblioteca La Vilavella).

Les biblioteques públiques exerceixen un paper actiu en la creació i foment dels hàbits de lectura, en el desenvolupament de la imaginació i el creixement personal i en la utilització del temps lliure. La lectura ens obri les portes al coneixement, la llibertat de pensament i d'expressió. Les biblioteques, juntament amb l'escola i les famílies, són motors decisius perquè la lectura forme part de la vida de tots. A la biblioteca hem posat en marxa diverses activitats en els últims mesos per acostar la lectura a majors i xicotets d'una manera diferent. Tradicionalment, una de les principals apostes per al foment de la lectura per als xiquets han sigut els Contacontes. A través de les narracions de contes infantils, els xiquets comencen a cultivar el gust per l'hàbit de la lectura. A la nostra biblioteca, els més xicotets han pogut gaudir de tres contacontes representats per la companyia "Rebombori Cultural": A l'octubre ens van oferir l'espectacle "El refugi dels monstres oblidats", amb el qual vam poder conèixer als personatges i monstres propis de la tradició oral i les llegendes valencianes: la Tarasca, el Drac del Patriarca, els Donyets, L'Home del Sac, el Butoni. Al mes de novembre es va representar el contacontes "El cofre de la igualtat", un conte que tracta conceptes d'igualtat de gènere, explicats a través de metàfores per als més xicotets. I finalment, per a celebrar el Nadal, hem assistit al contacontes "Contes per a una nit de Nadal" També els adults han tingut ocasió de gaudir d'activitats relacionades amb la lectura, com la xarrada que ens va oferir l'escriptor Eloy Moreno, una activitat dins de la campanya "Llegim als pobles" del Pla valencià del llibre i la lectura de la Generalitat. L'escriptor castellanenc, d'una manera molt amena i pròxima, ens va donar detalls del procés creatiu de les seues obres, va compartir anècdotes dels seus viatges i

va signar exemplars de les seues obres, acompanyat pel seu bolígraf de gel verd. I per últim, hem pogut assistir a una tertúlia poètica amb Marixé Abad i Bueno, que ens ha presentat la seua obra "De un invierno frenético que acaeció en Triana". Amb aquestes activitats hem apostat per una programació cultural i lúdica, acostant la biblioteca a tots els nostres usuaris.

ERMITA DE SANT SEBASTIÀ DE LA VILAVELLA

Marta Mechó Fenollosa

L'ermita de la Vilavella es tracta d'un lloc de culte catòlic declarat bé immoble de rellevància local (BRL). L'edifici s'encontra a l'inici de la serra d'Espadà, junt a la localitat de la Vilavella, Castelló, en la mateixa elevació que coronen les ruïnes de l'antic castell.

Pel que fa al seu estil, l'ermita és un edifici neobarroc d'una sola nau dedicat al seu patró.

En quant a la decoració, la cornisa de l'ermita és mixtilínia, igual que l'espadanya que s'encontra a la part superior, que compta amb un arc de mig punt per a albergar una campana.

Té dos altells sustentats per quatre permòduls triangulars. Dalt d'estos altells, sustentant el sostre hi han dos arcs carpanells de diafragma.

Per altra banda, la decoració, a la part exterior l'ermita compta amb quatre pilastres decoratives amb capitells d'ordre toscà i una voluta a les pilastres interiors, tot de color ocre.

La part superior de la cornisa està decorada amb dos gerros, dos esferes i dos elements cònics amb esfera de color blanc. La porta té una línia que fa de marc mixtilini de color ocre, igual que el marc de l'òcul. Entre el marc de la porta i de l'òcul hi ha una imatge commemorativa a Sant Sebastià feta amb taulell.

Dalt de les finestres i de la porta d'entrada al sagrari hi ha una decoració feta probablement amb fusta i revestida amb daurat. Aquesta reproduïx part de l'escut dels Centelles, família noble i senyors del municipi i del castell. Se li afegeix una contxa a la part superior, que simbolitza el naixement i l'eternitat.

La finestra que està a la dreta, al mig representa una fulla d'espart, creuant

per darrere seua dos fletxes, que simbolitza una part de l'escut de La Vilavella i l'ofici que tant s'ha treballat en aquest poble.

Està sobre un fons de colors blaus i verds. Està emmarcat per un cilindre amb línies roges i negres on tenen una punta en els quatre costats. A l'exterior hi ha una decoració de cercles i rombes de colors roig, groc, verd i blau sobre fons turquesa i blau, emmarcat per un rectangle color turquesa.

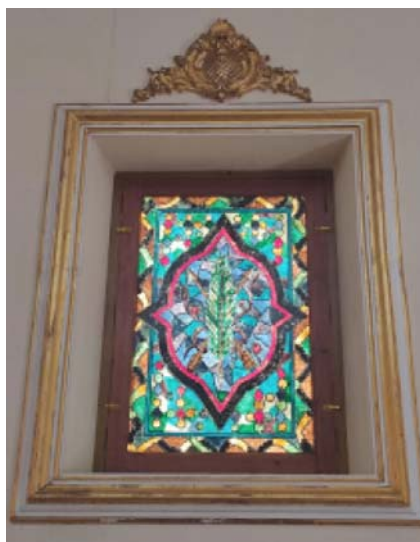
Fora hi han línies que simulen un arc apuntat color negre, groc i verd sobre fons marró, verd obscur i blau marí.

La finestra de l'esquerra és igual, però canvia el dibuix. Esta vegada es representa un escut rodó on darrere se li crusa una espasa enfundada i un destrat amb la fulla verda i filactèries verdes.

L'escut té una estrella de huit puntes de color groc i groc fosc alternativament. Dalt de l'estrella hi ha una margarida amb pètals blaus i estigma roig. El fons de l'escut és negre.

La línia circular més grossa és de color marró amb rodolins simulant la part exterior dels claus d'un color marró més fosc i l'estrella de David de color verd. Té dos línies circulars verdes a cada costat.

El fons d'esta finestra canvia a tons més càlids, a una gama variada de colors taronja i un blau clar.

LA VIA VERDA ENTRE LA VILAVELLA I EL PORT DE BORRIANA (CAMÍ DE LA VIETA - LA PEDRERA)

Joan Badenes Edo

En els darrers anys s'han recuperat i posat en valor com a reclam històric i cultural part del patrimoni vilaveller com són els espais de les trinxeres de la Guerra Civil, la mina María Fernanda i puntuals intervencions en el castell. Es queden encara obres importants per millorar i/o recuperar per a l'ús públic, espais com el camp de les Bases Roges, o intervindre en el camí de l'Asseit (Cardanelles en terme de Nules) per a convertir-lo en una via segura, tant per al trànsit com per als vianants, donat que la recorren diàriament moltes persones tant de Nules com de la Vilavella.

Una intervenció interessant per al nostre poble va ser reivindicada en un article publicat al blog associaciodeveinslavilavella.wordpress.com el 29/9/2014. En ell suggeríem convertir el camí de la Vieta, denominat en el terme de Borriana camí de la Pedrera, como a via verda, aprofitant l'antic recorregut del tren que transportava el rocam arrencat del turó del castell per a construir el port de Borriana.

De realitzar-se aquesta nova infraestructura posaria més encara el nostre poble en el mapa del turisme rural, potenciant el patrimoni històric i cultural, ja que es tracta d'un camí de 10 Km que uneix directament la Vilavella i el Port de Borriana amb una història que no hauria de quedar en l'oblit.

Aquesta proposta és similar a la via verda entre Benicàssim i Orpesa. De fet, el trajecte que recorre l'antiga via del tren és conegut entre les publicacions de cicloturisme, com les del diari LEVANTE o per l'App WIKILOC com la VIA VERDA LA PEDRERA DE LA VILAVELLA - PORT DE BORRIANA, un recorregut que per trams encara és transitable linealment excepte disruptions i desviaments derivats de

l'autovia, el barranc de la Serraleta i l'AP7. Al final seria un projecte que inevitablement hauria de ser compartit per Nules i Borriana per al seu desplegament.

Prompte farà 100 anys de l'inici, l'any 1926, de les obres de la pedrera, un aniversari per recordar unes actuacions i intervencions immenses sobre la muntanya del castell i l'antiga l'ermita de Sant Sebastià amb tant de valor històric i patrimonial, que han marcat per sempre la fesomia del nostre paisatge, així com la nostra història recent.

Quan passegem pel port de Borriana estem fent-ho sobre les roques extretes durant 10 anys d'aquest turó de la Vilavella, amb elles es va construir la pràctica totalitat de les seues dàrsenes. Al final de tot plegat la història de la pedrera i del camí de la Vieta és indissociable del Port de Borriana, uns lligams que caldria recuperar.

En aquell temps, el tall de la pedrera, les instal·lacions i activitat industrial per arrencar la pedra i el seu transport va suposar un espoli sense contemplacions en el que no varen tindre en compte ni les conseqüències, ni els perills sobre els veïns per les contínues explosions de dinamita que comportava l'extracció de la pedra, ni els seus interessos, tot a major glòria d'aquesta estructura portuària.

Amb una breu mirada històrica entendrem el perquè d'aquesta construcció.

Durant el primer terç del segle XX, Borriana i València eren els centres exportadors de taronges. La burgesia agrària i els magatzems de la Plana demanaven un port d'eixida cap als mercats europeus. En aquells moments l'exportació es feia a través de via marítima i en la mar de Borriana eren carregades a mà 400.000 caixes al mes en els vaixells fondejats mar endins, una tortuosa forma d'embarcar la mercaderia ja

que era carregada en barcasses a vora mar i transportada fins el vaixell. No estava desenvolupat el transport per ferrocarril, ni les carreteres existents permetien el seu transport.

En 1921 es va projectar el port, essent el diputat de Borriana Jaime Chicharro la figura que promogué la construcció iniciada l'any 1926. L'estructura portuària necessitava de grans quantitats de roques i, on es trobava aquest material que estigués a prop?, doncs van posar els ulls en la muntanya del castell sense importar-los la destrucció del seu patrimoni. En eixe moment la Vilavella sols era un convidat de pedra, mai millor dit, sense cap pes polític.

La mateixa Ordre que va autoritzar la construcció del port, va permetre la construcció d'una línia de ferrocarril de 10 km que transportaria el rocam fins a la mar de Borriana. El trajecte discorria rectilíniament entre camps de tarongers i vorejant Mascarell arribava al futur port.

La pedrera avançava inexorablement i l'any 1933, amb nocturnitat, varen dinamitar l'ermita, consumant la destrucció d'un entorn entranyable, amb gran valor patrimonial i sentimental per al poble, doncs era la seu del patró Sant Sebastià. L'any següent, 1934, per a compensar es va construir l'ermita actual.

La pedrera i el ferrocarril van deixar de funcionar l'any 1936 amb l'inici de la Guerra Civil i la voladura de part de les seues instal·lacions. Es va abandonar el recinte convertint-se en magatzem de material obsolet. Vies de

tren, vagonetes, grues i resta de maquinària varen quedar en l'espai tancat deixat per la pedrera.

Va ser l'any 1980 quan l'espai va passar a ser propietat municipal. S'obri el carrer que comunica directament amb el cementeri i passant el temps, es van construir les actuals instal·lacions esportives, d'oci i parc que gaudeix actualment la Vilavella. D'aquella indústria que va malmetre el nostre patrimoni hem sabut construir estructures i espai públic.

Ara caldria completar aquesta recuperació amb el projecte d'una via verda sobre l'antic recorregut del tren, reforçant la Vilavella com a referent del turisme rural comarcal. Una bona forma de compensar l'espai patit entre 1926-1936.

ASOCIACIÓN ESPAÑOLA CONTRA EL CÁNCER

Rosa M. Museros, Nueva Coordinadora Territorial de las Juntas Locales

Natural de Castellón, asumió su nuevo reto profesional y personal el 2 de mayo del presente año. Desde la Junta Local de La Vilavella trabajamos muy estrechamente con ella y queremos dar a conocer a esa persona cercana, con gran responsabilidad y compromiso, y al papel que desempeña como coordinadora de las Juntas Locales (JL).

Rosa, ¿cómo llegas a la coordinación de las Juntas Locales de la Asociación contra el Cáncer?

Tras años de trabajo en diferentes sectores, llevaba ya bastante tiempo intentando dirigir mi trayectoria profesional en el ámbito de las ONGs o Asociaciones/ Empresas enfocadas en ayudar o desempeñar algún servicio social. Y salió esta oportunidad al quedar vacante el puesto.

Un cambio de trayectoria interesante. Adentrándonos un poco más en tu trabajo en la Asociación, ¿cuántas JL hay actualmente en la provincia de Castellón?

De los 135 Municipios que hay en la Provincia de Castellón, tenemos presencia en 110 de ellos, entre Juntas y delegaciones.

Son muchas las localidades que cuentan con JL, qué importante tener representación en tantos municipios. ¿Y qué papel desempeñas tú como coordinadora de JL?

A grandes rasgos soy la responsable de impulsar, organizar, gestionar y apoyar a las Juntas y Delegaciones en todo lo que necesiten para llevar a cabo las distintas acciones y eventos que realizan, gracias a los cuales podemos ofrecer todos los servicios, siempre gratuitos, que la Asociación pone a disposición de los pacientes oncológicos y sus familiares. También detectar necesidades que tengan

en cada municipio para poder darles cobertura.

Además, junto con los miembros de las Juntas, representamos a la Asociación a nivel local para establecer relaciones con los Ayuntamientos, empresas, Instituciones, medios de comunicación locales etc. para dar visibilidad, captar recursos e informar de todos nuestros servicios en los distintos Municipios.

Una gran labor la que desarrollas, ¿qué significa para ti ser coordinadora de las JL?

Sobre todo, mucha responsabilidad para estar a la altura de todas las voluntarias y voluntarios, que desinteresadamente se involucran en esta labor. Es un trabajo muy intenso, pero tremendamente agradecido.

Y, Rosa, ¿qué te aporta a nivel personal trabajar en un ONG como esta?

Es muy satisfactorio a nivel personal, una sensación continua de hacer algo que puede ayudar a alguien. Y aunque haya días que no das abasto (jejejeje...unas risas) para alguien como yo que disfruta con el "contacto social", es maravilloso conocer a tantas personas estupendas en todas las localidades de la Provincia.

Desde luego, debe ser muy enriquecedor conocer tantas personas y de tan diversa índole. Ahondando un poco más en tu labor, ¿qué objetivos te has marcado como coordinadora de las JL?

Mi reto principal es mantener las Juntas ya existentes, apoyarles y si es posible incrementar las acciones y eventos que se llevan a cabo, y finalmente conseguir contactos y formar nuevas delegaciones o Juntas en aquellos municipios en los que aún no tengamos presencia, para poder darles servicio.

Ajá, genial. Centrándonos en la JL de La Vilavella, ¿podrías definir cómo es tu relación con ella?

Creo que tenemos muy buena relación, y no es mío el mérito. Son un equipo fantástico, muy positivos y sobre todo muy involucrados, da gusto trabajar con ellos.

Sin duda, ¿qué opinas de las actividades que organizan?

Como he comentado antes, al estar tan involucrados y además llevan bastante tiempo en esto, realizan muchas actividades, desde las clásicas como las marchas o mercadillos y también otros más originales. Tienen ganas de hacer cosas, eso es muy importante.

Este año por primera vez estuviste en la Marxa anual que se realiza en nuestra localidad, ¿qué recuerdas de ese día?

Lo más impactante fue la capacidad de convocatoria que tiene esta Junta. Creo que el día de la Marcha allí estaba todo el pueblo entero, participando y solidarizados con la lucha contra el cáncer. La organización fue extraordinaria, la gestión del evento no podía estar mejor coordinada, salió todo perfecto. Sólo se les puede felicitar por el gran trabajo hecho.

La JL desea contar con tu presencia el próximo año, fue un placer que pusieras asistir. Yendo a un tema más práctico, Rosa, cuando una persona de La Vilavella presenta una necesidad (económica, de información, ayuda psicológica, asesoramiento social, etc., ¿cómo se gestiona? ¿Cuál es el papel de la JL? ¿y el tuyo como coordinadora?

La Junta es el enlace entre el paciente y la sede provincial, para que prestemos a cada cual lo que necesite. Hay actividades que pueden hacerse directamente en la Junta, como talleres o charlas de prevención.... En otras, según la necesidad, se deriva al paciente al equipo de psicólogos para que sean atendidos individualmente, a bien a la coordinadora de voluntariado por ejemplo si se precisa

algún acompañamiento hospitalario o domiciliario, o a la responsable de trabajo social por el tema de prestación de material ortoprotésico, ayudas económicas, uso del piso de acogida o solicitud de asesoramiento laboral. La Junta local también nos pone en contacto con entidades, empresas y particulares que de diferentes formas quieren colaborar con nosotros.

Este mensaje que acabas de comentar es muy importante para que todas las personas que padecen la enfermedad en nuestra localidad, y sus familias, tengan la certeza de que la Asociación Contra el Cáncer siempre estará a su lado. Para terminar, ¿quieres añadir algo más?

Lo único que me resta es felicitar y agradecer a todo el equipo de la Junta Local de La Vilavella, animarlos a que sigan haciendo el extraordinario trabajo que ya hacen y ponerme a su disposición para ayudarles en todo lo que precisen.

Desde la Junta Local La Vilavella queremos agradecer tu labor. Gracias por estar a nuestro lado y al lado de todas las personas con cáncer y sus familias.

***Contra el Càncer La Vilavella
Teléfono gratuito: 900 100 036***

**asociación
española
contra el cáncer**

SUFRAGI UNIVERSAL

Conxa Domingo Pérez

El 1890 s'instaura el que s'anomena "sufragi universal", perquè no depenia de la contribució dels votants, sinó tan sols de l'edat i el sexe: Homes majors de 25 anys. En aquest context a La Vilavella es confecciona la "LISTA de los electores correspondientes á dicho ayuntamiento y Distrito, ultimada conforme á lo prevenido en la ley de 26 de Junio de 1890 y demás disposiciones vigentes. (Suplemento al "Boletín Oficial". Año 1895)". Aquesta llista d'electors, a banda de la curiositat i emoció per reconèixer molts avantpassats dels veïns del poble, recull el nom i cognoms, edat, domicili, professió, si és elegible per a càrrecs del Consell local i si sap llegir i escriure.

El cens està dividit en els dos districtes del poble: 1) La Casa Capitular amb els carrers S. Joaquín, S. Roque, S. Vicente, S. Antonio, Cueva Santa, Huerta, Plaza i Horno Nuevo; 2) Santa Bárbara: Carrers Barranco, Sta. Bárbara, Stos. Piedra, Calvario, S. Sebastián, Cárcel, Salida de Artana, S. José, Pozo, Travesía Iglesia i un carrer anomenat com despoblado.

Així, podem conèixer el carreratge de l'època.

El total d'electors és de 515, un nombre molt reduït, al faltar les dones i els menors de 25 anys. Fent una projecció sobre el Cens més pròxim de 1900, amb una població total de 2275 persones, el grup dels menors de 25 anys (homes i dones) seria de 960, al voltant del 42% dels habitants. Aquesta proporció s'explica per l'elevada natalitat, encara que també ho era la mortalitat dels infants. Al contrari, a partir dels 50 anys la població amainava ràpidament de manera que els majors de 75 anys eren només el 0,8%. Comparant amb l'actualitat, els menors de 25 anys són actualment un 26%, i els majors de 75 el 10%.

Els electors que sabien llegir i escriure eren poc més del 26%, mentre que ara podem dir que tota la població està alfabetitzada. Com a curiositat, els tres majors de 75 anys que sabien llegir i escriure eren: Pascual Casino Ballester, 75 anys, jornalero; Manuel Martínez Recatalá, 78 anys, labrador i José Montón Arnau, 84 anys, jornalero.

EDAT	Nº	%	ALFABETS	%
25-34	156	30'3	47	30'1
35-44	126	24'4	36	28'6
45-54	128	24'8	28	21'8
55-64	60	11'6	16	26'6
65-74	38	7'4	7	18'4
75 i més	7	1'5	3	42'8
Total	515	100	138	26'8

Pel que fa als oficis, la majoria dels electors són jornalers (61%), seguits dels llauradors (26%), diferencia deguda, segurament, a la propietat o no de terra.

Pràcticament, tots podien ser elegibles per a càrrecs del Consell, encara que la proporció dels jornalers és menor. Tampoc semblava un entrebanc no saber llegir i escriure.

OFICI	Nº	ELEGIBLES	OFICI	Nº	ELEGIBLES
Jornalero	314	129	Tejedor	2	1
Labrador	135	99	Carnicero	2	2
Tendero	14	13	Cerrajero	2	1
Albañil	10	9	Barbero	2	2
Pastor	10	5	Zapatero	2	2
Carpintero	4	3	Hornero	2	0
Comercio	3	2			

Amb només un individu tenim, en primer lloc, Herrero, farmacéutic (Vicente Casino Carratalá), maestro (Francisco Roig Avelino) i propietario (Miguel Represa Fernández) tots ells elegibles; no eren elegibles: panadero, sastre, pintor, sillero i sirviente, a banda d'alguns càrrecs públics, alguacil (José Casino Carratalá), escribiente (Camilo Valls Bellés), conserge (Vicente Caballer Fuster) i el capellà del poble D. Víctor Riba Carduz, autor del llibre Villavieja de Nules y sus aguas termales (1898). Tenia 62 anys i vivia al carrer de S. Josep, nº 3. Entre els oficis no apareix l'espardenyer, encara que potser s'hi dedicaven molts dels jornalers i llauradors per a consum particular o local. Podem dir que la població gaudia d'un bon grapat dels servicis necessaris en una comunitat, llevat del metge.

Finalment, repassant els primers cognoms, alguns semblen noves incorporacions, perquè no hi tenim constància a mitjan segle XIX. Per exemple, Aleixandre, Barres, Barruer, Gimeno, Lengua, Huesa, Llanes, Molés, Molinos, Pla, Silvestre, Talamantes, Ucher i Vedrí, entre d'altres. Al contrari, la majoria dels que ja figuren el 1611, després de l'expulsió dels moriscos, són presents en abundància: Martínez (42), Vicent (34), Recatalà (28), Adsuara (21), Badenes (19), Romero (19), Monlleó (18), Sales (15), Carratalà (14), Cavaller (14), Ferrandis (13) i Iváñez (13). Aquests dotze cognoms suposen quasi la meitat del total dels electors.

The image shows two pages from a historical municipal register (Padrón) of Villavieja, dated 1898. The left page is titled 'Ayuntamiento de Villavieja' and the right page is titled 'AYUNTAMIENTO DE VILLAVIEJA SEGUNDO DISTRITO - SANTA BARBARA'. Both pages contain tables with columns for 'Apellidos y nombres de los electores', 'Edad', 'Profesión', and 'Votos'. The tables list numerous individuals, including their names, ages, professions, and the number of votes they received. The right page also includes a section for 'Segundo Distrito' and 'Santa Barbara'.

A voltes, només posant una paraula clau o simplement clicant una tecla equivocada a l'ordinador, et trobes amb sorpreses que mai esperes i que potser investigant mai trobaries. Això es el que em va passar amb la troballa d'aquesta publicació. Es tracta d'un article de traces romàntiques al si d'un diari fortament polititzat en temps de la segona república espanyola.

El diari en qüestió s'anomenava "Avance" i va ser publicat a Oviedo durant els anys de la segona república (1931/1936) i a Gijón els dos primers anys de la guerra civil (1936/1937).

A la capçalera de l'exemplar del diari on es troba l'article dedicat a La Vilavella trobem la data (Madrid, dimarts 28 de juny de 1932) també que és el nº 70 de l'any 2, que el seu propietari-director és Cristobal Ruiz Gil, que el preu de venda és de 10 cèntims i que es tracta de un "Diario independiente al servicio de España".

Cal dir que el diari Avance era d'orientació socialista i amb una ànima profundament revolucionaria, de fet va tindre un paper molt important a la revolució d'Astúries el 1934 contra el govern Radical-Cedista d'Alejandro Lerroux, tant que a l'esclatar la insurrecció asturiana, el seu director, Javier Bueno i alguns treballadors del periòdic, varen ser empresonats i fortament torturats.

L'article, està firmat per Godofredo Ros, un banyista hostejat al balneari de Galofre. El firmant s'atreveix a fer un poc d'història sobre l'origen del termalisme a La Vilavella, fent un xicotet recorregut pel que hi havia publicat fins aleshores (Lemos, Riba, etc.). A continuació, comença a fer una descripció de la Font Calda i de la Glorieta, deixant entreveure a unes banyistes que l'acompanyen que es troba en un paratge idíl·lic, tant que fins i tot l'inspira una poesia.

La Villavieja de Nules

La Fuente Calda

Según D. Francisco José de Lemos, en su monografía publicada en el año 1788 con el título "Virtudes medicinales de las aguas minerales de la Villavieja de Nules, en el reino de Valencia" afirma de una manera rotunda y categórica, que las aguas termales de la fuente Calda las aplicaron los romanos para combatir las afecciones cutáneas.

Esto, unido a lo que la tradición y testimonio de los antiguos nos han manifestado, nos han inducido a creer en la antigüedad de esta fuente, situada en la actualidad a la desembocadura de las calles de San Roque, San Vicente y de la Cueva Santa y que no hace muchos años estaba completamente fuera del cerco de la antigua Nules.

Tanto, que en el campo cercano a esta fuente Calda, se construyeron, en tiempos remotos, unas casitas pequeñas, donde la gente acudía a tomar los baños bautizando a este pareje con el nombre de "Les Casetes", donde en época árabe ya existieron dos piscinas. De estas aguas ya nos habla Escolano en sus "Décadas" de la historia de Valencia.

Tres eran las llamadas "Casetes", donde existían las bañeras, de las que se servía la gente para tomar las aguas de esta fuente, en baño. La una era propiedad de la Iglesia, que hacía el servicio de baños por medio de las tres bañeras de que constaba, y que fue vendida al conde de Cervellón, según escritura de 12 de septiembre de 1853.

La otra era propiedad del señor Obispo de Barcelona, don José Climent; y la tercera, la poseía don Vicente Perellós.

Sobre estos solares contiguos a la fuente se construyó, en 1864, el balneario llamado de los condes de Cervellón en cuyas "bacetes" tienen derecho a bañarse gratis los vecinos de Villavieja, presentando la autorización por escrito, del médico-director, según dice el que fue párroco don Víctor Riba en sus apuntes históricos sobre "Villavieja de Nules y sus aguas termales".

Hoy la fuente "Calda" está emplazada bajo una alegre plazuela, contigua a un sugestivo jardincillo, paralelo al lavadero público y que todos llaman la "Glorieta" por la variedad de árboles, plantas y flores que la adornan; sapicada de bancos donde, por lo general están poblados de bañistas, que acuden a beber las aguas de fuente Calda, que por su riqueza mineral y su potabilidad, constituyen otra fuente muy importante de riqueza para la villa, por ser el pueblo el propietario de la misma, servir de bastecimiento a la población y, las sobrantes, pasan al lavadero y luego son aprovechadas para el riego de unos pocos campos que se convierten en hermosas y bien cultivadas huertas.

genes- el per- tercer su ha- a Ba- de per- sienta home- ella la ha por no pa- da.

ste to- son: el rta, en del es- valien- or que tación protra- hacer drento d cosa, verda- do lo-

ar bien lándole

te que e cosa

ORO

lán

a fre-

condi- ración, das y

im

y

er las arati-

ión

risaria

interoy

es una

prin-

e in-

án de

s. As-

con-

són

manen

es de

a.

La Villavieja de Nules

La fuente Calda

Según don Francisco José de Lema, en su monografía, publicada en el año 1788 con el título "Virtudes medicinales de las aguas minerales de la Villavieja de Nules, en el reino de Valencia", afirma de una manera rotunda y categórica, que las aguas termales de la fuente Calda las aplicaron los romanos para combatir las afecciones cutáneas.

Esto, unido a lo que la tradición y testimonio de los antiguos nos han manifestado, nos ha inducido a creer en la antigüedad de esta fuente, situada en la actualidad a la desembocadura de las calles de San Roque, San Vicente y de la Cueva Santa, y que no hace muchos años estaba completamente fuera del cerco de la antigua Nules.

Tanto, que en el campo cercano a esta fuente Calda, se construyeron, en tiempos remotos, unas casitas pequeñas, donde la gente acudía a tomar los baños, bautizando a este paraje con el nombre de "Les Casetes", donde en épocas ya existieron dos piscinas. De estas aguas nos habla Eusebio en sus "Décadas" de la Historia de Valencia.

Ellos eran las llamadas "Casetes", donde existían las bañeras, de las que se servía la gente para tomar las aguas de esta fuente, en baño. La una era propiedad de la Iglesia, que hacía el servicio. El baño por medio de las tres bañeras de que constaba, y que fue vendida al conde de Corveilles, según escritura de 12 de septiembre de 1831.

La otra era propiedad del señor Obispo de Barcelona, don José Claret; y la tercera, la poseía don Vicente Perellós.

Sobre estas solares contiguas a la fuente se construyó, en 1864, el balneario, llamado de los condes de Corveilles, con las "bañeras" bien derecho a bañarse gratis los vecinos de Villavieja, presentando la autorización por escrito, del médico-director, según dice el que fue párroco don Víctor Rúa en sus apuntes históricos sobre "Villavieja de Nules y sus aguas termales".

Hoy la fuente "Calda" está emplazada bajo una alegre plazuela, contigua a un sugestivo jardincillo, paralelo al lavadero público y que todos llaman la "Glorieta" por la variedad de árboles, plantas y flores que la adornan; sapicada de bancos donde, por lo general, están poblados de bañistas, que acuden a beber las aguas de fuente Calda, que por su riqueza mineral y su potabilidad, constituyen otra fuente muy importante de riqueza para la villa, por ser el pueblo el propietario de la misma, servir de bastecimiento a la población y, las sobrantes, pasan al lavadero y luego son aprovechadas para el riego de unos pocos campos, que se convierten en hermosas y bien cultivadas huertas.

En el año 1788 esta fuente tenía tres caños o chorros de hierro; luego salían sus aguas por un caño de piedra, y hoy salen abundantemente por dos caños de hierro. Se baja a escanciar el agua por dos escaleras laterales a la fuente, la una de diez, y la otra de trece escalones.

Se llama la fuente Calda, por la elevada temperatura a que salen sus aguas, aunque en estos días sólo se eleva a 24 grados.

Tomamos los vasos de agua que nos proporcionó el médico-director, don José Rausell, gratamente acompañados por doña Carmen P. Valdivieso de Dolz, y de doña Regina Martí, viuda del que fue popular comerciante valenciano, Antonio Merelo; y como también se hospedaban en nuestro balneario, regresamos al mismo después de comentar nuestra excursión a la Virgen del Lirón, de la que hablaremos al lector otro día; no dejando de hacerlo, respecto a las medicinales aguas de los pozos termales, de fama universal.

Dejamos aquel ameno y atrayente paraje, que iluminado por los argentinos rayos del astro de la noche, que lucía con todo su fulgor, le daba un inexplicable y sugestivo encanto de belleza y poesía, que nos inspiraron el siguiente cantar:

Si bebes en fuente Calda,
verás chicas que son flores;
¡Ten cuidado que a tus males
no añadan el mal de amores!

Y que lo reproducimos por complacer los deseos de una simpática bañista.

Godofredo ROS.
Termas Galofre, 20 junio 1932

En el año 1788 esta fuente tenía tres caños o chorros de hierro; luego salían sus aguas por un caño de piedra, y hoy salen abundantemente por dos caños de hierro. Se baja a escanciar el agua por dos escaleras laterales a la fuente, la una de diez, y la otra de trece escalones.

Se llama la fuente Calda, por la elevada temperatura a que salen sus aguas, aunque en estos días sólo se eleva a 24 grados. Tomamos los vasos de agua que nos prescribió el médico-director, don José Rausell, gratamente acompañados por doña Carmen P.

Valdivieso de Dolz, y de doña Regina Martí, viuda del que fue popular comerciante valenciano, Antonio Merelo; y como también se hospedaban en nuestro balneario, regresamos al mismo después de comentar nuestra excursión a la Virgen del Lirón, de la que hablaremos al lector otro día; no dejando de hacerlo, respecto a las medicinales aguas de los pozos termales, de fama universal.

Dejamos aquel ameno y atrayente paraje, que iluminado por los argentinos rayos del astro de la noche, que lucía con todo su fulgor, le daba un inexplicable y sugestivo encanto de belleza y poesía, que nos inspiraron el siguiente cantar:

Si bebes en fuente Calda,
verás chicas que son flores;
¡Ten cuidado que a tus males
no añadan el mal de amores!

Y que lo reproducimos por complacer los deseos de una simpática bañista.

Godofredo ROS.
Termas Galofre, 20 junio 1932

sastre preferido **SANTOYO**

Por su corte de líneas distinguidas
Finas confecciones. Buenos gine-
ros y precios moderados

AVDA. PI Y MARGALL, 15
(Gran Vía)

Teléfono 18226 MADRID

**Gran depósito de ma-
dera y serrín de pino**

SERVICIO A DOMICILIO DES-
DE UNA TONELADA
FABRICA EN EL ESPINAR
(ERGOVIA)
PEDIDOS AL TELEFONO
41928

NO SOM RES SI NO SOM POBLE

Clara Huesa Vicent

Pressa, sempre tenim pressa. Pressa per arribar a la feina, pressa per a aparcar, pressa per fer la compra, pressa per a poder arribar a fer-ho tot. Però, per què volem fer-ho tot? Què és allò que ens fa anar corrents amunt i avall amb l'objectiu d'arribar a tot arreu? Ens han acostumat a una velocitat que ja esdevé implícita en la manera en la que hem de viure.

I és que ens falta el temps, temps per a parar-nos a pensar en si totes aquestes coses que ens fan anar a corre-cuita són realment essencials per a la nostra vida. I què és allò essencial per a la vida? Doncs afortunadament d'això, ací al nostre poble encara ho podem tastar.

Els humans són essers **interdependents i ecodependents**. I direu, això què és? Bé, resulta que sota aquestes grans paraules s'amaguen coses ben quotidianes. Per una banda ser interdependents implica que necessitem de les altres persones per a poder viure. Imagineu un noutat, abandonat al seu parer, o una persona malalta o una persona gran que ja no és capaç de mantenir-se. Totes aquestes persones **necessiten de cures d'altres per a poder viure**. Per l'altra banda que siguem essers ecodependents vol dir que també necessitem d'un **medi ambient equilibrat i sa**, per a poder abastir-nos d'aliments, aigua, aire i terra que no ens facen emmalaltir. Queda clar que sense aquests dos elements la vida de la nostra espècie desapareixà.

I quina és la sort que tenim nosaltres. Al nostre poble no ens falta de res. Comptem amb aigües mineromedicinales, estem envoltades d'horta i als peus de la serra d'Espadà. Tenim els recursos però, sabem aprofitar-los? Coneixem les varietats tradicionals de fruita, verdura, llegums i cereals que tradicionalment s'han llaurat ací i que són el fruit de milers d'anys d'evolució i selecció per part de llauradors i llauradores? Però sí que és cert que cada

cop més les noves generacions desconeixen els sabers tradicionals per a poder tindre cura d'elles. I sense menjar, ens morim. Ací la gent gran juga un paper fonamental i és imprescindible per a que davant els canvis de comportament del clima, puguem seguir cuidant de la nostra terra com s'ha fet fins ara. I gràcies que entre nosaltres encara hi trobem a moltes persones que acostumaven a llaurar la terra no per a tindre un màxim benefici, si nò simplement per a viure. Aquestes que no enverinaven la terra ni els aqüífers i han fet que avui dia pugem seguir habitant La Vilavella.

D'altra banda cal destacar com ens relacionem els vilavellers i vilavelleres. No cal dir que tothom ens coneixem, però no només

Carmen Pla i grupet de xiquetes.
Roda el Temps (imatge 34). Autor: Joan Antoni Vicent

això, ens cuidem. Coneixem a la veïna, a la del forn de pa, al del banc, al del bar. Els saludem pel seu nom i si hi ha penúries, ens oferim a donar un cop demà. Com una gran família, una gran família que és ser de poble. Ací els colors, ideologies i idiomes ens donen prou igual, perquè coneixem a la persona. Perquè això som, persones. D'això no te n'adones fins que no vas a viure a una ciutat on no coneixes ningú, no et saluden pel carrer i sembla que tothom vol traure profit de tu. El poble es troba a faltar, i molt. Tu te'n podràs anar del poble, però el poble mai se n'anirà de tú.

BIBLIOGRAFIA FOTOGRÀFICA:

- VICENT, Manuel i Joan Antoni. Roda el temps. La Vilavella. Primera Edició. Barcelona: BS Edicions, 2000. ISBN: 84-931765-0-8.
- VICENT CAVALLER, Maria Pilar i Joan Antoni, ESCRIG ADSUARA, Juan. La Vilavella. Memòria fotogràfica. (1890-1910) Primera Edició. La Vilavella: Caixa Rural Sant Josep de La Vilavella, 1997. Depòsit Legal: CS/526-1997prefereix els locals.

La Vilavella. Memòria fotogràfica.
1890-1970. (pàg. 126)

Autors: Vicent Caballer, J.A. i M.P., Escrig Adsuara, J.

Carmen la Xurra i Lluïseta la Coloma (1921-2000).
Roda el Temps (imatge 53). Autor: Joan Antoni Vicent

CLUB COLOMBICULTURA SANT SEBASTIÀ

La Junta

El Club Colombicultura Sant Sebastià de La Vilavella, encara que anteriorment ja es feien vols de coloms, es va federar oficialment l'any 1927, sent el primer president Juan Roig (El tio Birla) i sent un dels clubs més antics de la província.

El seu major esplendor va ser cap a finals dels anys 50, on hi havien uns 25 socis, però el major èxit va ser l'any 1960, quan el colom CHACAL d'Ismael Casino, va quedar 2n classificat al campionat d'Espanya, celebrat a Vila-real.

Durant tota la seua historia, els coloms de La Vilavella, han aconseguit diversos triomfs, guanyant campionats comarcals, provincials i altre tipus de competicions.

El club també ha tingut varies

vegades coloms del poble representant a la província de Castelló en Campionats d'Espanya i de la Comunitat Valenciana.

L'últim va ser l'any 2009 quan el colom GRAN PODER de Joaquín Romero va quedar 6è en el Campionat d'Espanya, celebrat en Librilla (Múrcia).

Actualment, el club està format per 8 socis que durant tot l'any es dediquen a criar, preparar i entrenar els seus coloms per tal de competir tant a nivell local, on celebrem el Campionat de Sant Sebastià i el Campionat Local, com a nivell de competició federativa, sent l'últim èxit, la victòria del colom AMARILLO, de Noel Millan, en el Campionat Provincial de Clubs de Castelló, celebrat en el Prat d'Onda, este passat mes de juny.

Noel Millan recollint el premi.

Festa de la Pau a l'escola.

En record als que ens han deixat recentment.

Classificació Concurs local

CONCURS LOCAL JUNY 2022 LA VILAVELLA									
Nº	NOM DEL COLOM	1ª	2ª	3ª	4ª	5ª	6ª	total	PROPIETARI
1	CALIMA	240	234	222	240	240	240	1416	MIGUEL ANGEL NAVARRO
2	KRYLIN	240	238	182	240	240	240	1380	JOSE MARIA MARTINEZ
3	FORNER	240	234	182	240	240	234	1370	JOAQUIN ROMERO
4	CLYDE	240	234	182	240	240	226	1362	NOEL MILLAN
5	FUGITIVO	240	234	80	240	240	240	1274	NOEL MILLAN
6	VINAGRE	240	240	46	240	240	240	1246	FLORIAN RECATALA
7	GAMMA	240	238	42	240	240	240	1240	JOSE LUIS GIMENO
8	JERRY	240	234	42	240	240	240	1236	NOEL MILLAN
9	IMPETUOSO	240	234	42	240	240	240	1236	NOEL MILLAN
10	PIKACHU	240	234	42	240	240	240	1236	NOEL MILLAN
11	ROSCA	240	234	42	240	240	240	1236	NOEL MILLAN
12	REBELDE	240	234	42	240	240	240	1236	NOEL MILLAN
13	RETO	240	234	42	240	240	240	1236	MIGUEL ANGEL NAVARRO
14	MIMOSIN	240	234	42	240	240	240	1236	FLORIAN RECATALA
15	RIOJA	240	234	42	240	240	240	1236	MIGUEL ANGEL NAVARRO

Fem de la Vilavella el poble que volem

No embrutes el terra

Recull els excrements de la teua mascota

Respecta el mobiliari urbà

Respecta l'enjardinament

No faces pintades

BÚSTIA DE SUGGERIMENTS

A partir del següent número d'aquest butlletí podeu enviar els vostres suggeriments només amb dos condicions, que el text no sobrepassi 15 línies a doble columna i que el seu contingut no siga ofensiu.

ASSOCIACIÓ DE VOLUNTARIS PEL PATRIMONI VILAVELLER

La Junta

UN 9 D'OCTUBRE MOLT PECULIAR

En la Quaresma de 1238 (calendari cristià), Fàtima i sa tia en mig de l'hort discuteixen sobre si portar totes les faves, safanòries i figues al mercat de la vila o quedar-se'n unes poques per al plaer de l'oncle Ben Alí. Els llépols de la família Beniezmà calia que pensaren també en vendre part de les panses i figues seques a altres indrets com era tradició i no reservar-ne massa per a casa.

D'altra banda, calia pensar com anaven a fer per a pagar els alts impostos exigits pel cadí (autoritat sarraïna) i alhora estalviar per si de cas els passava el mateix que a Buryena (Borriana). D'allí havien vingut Ibn Zaid (promés de Fàtima) i altres famílies, supervivents de l'assetjament de la ciutat (2 mesos) per part d'un rei cristià, de nom Jaume I. Aquest els havia permés eixir amb poca roba i a punt de la inanició, amb el salconduit necessari per arribar a la vila. Aquests nouvinguts els feien adonar-se de la seua vulnerabilitat: Borriana ja no subministrava cap tipus de mercaderia o aliment; al Balansya (València) no havia pogut ajudar-los en la defensa; i els vells de la vila (representants del poder polític) no comptaven ni amb armes, cavalcadures o soldats per a fer front a un poderós exèrcit feudal. Fàtima i Zayda es sentien indefenses.

Per això, quan de sobte albiren genets cristians el tremolor els recorre tot el cos...un missatger s'aproxima a elles i el cor quasi surt per la boca...sols demana parlar amb l'autoritat del poble. Fàtima i sa tia, alerten a la població i en un tres i no res, veuen com Jaume I convida als vells de Nules (la Vilavella) a un dinar carregat de vi per a poder pactar la rendició d'un castell on les muralles sols acollien la població i el bestiar en cas de necessitat des del segle IX-X. La rendició

s'acordaria baix un figueral en el terme de Nules en torre Forçada (actual Moncofa).

Els vells sabien què podia passar. Els castells d'Onda, Uixó, Nules i Almenara havien patit els atacs de Jaume I el 1234 però sols Almenara s'havia rendit. Ara era la voluntat d'Alà rendir-se si no volien acabar baix terra en un "maqâbir" (cementiri) mirant cap a la Meca. Així que li van proposar a Jaume la rendició baix unes condicions...la beguda faria la resta. Entre caps de bestiar, cavalcadures, roba per a ells i les seues famílies i mantindre les seues costums o l'expulsió o morir, varen preferir la primera opció.

L'entrada dels cristians en el castell significava per als sarraïns un canvi de senyor o a qui calia pagar impostos...encara que a la llarga significaria molt més. De fet, els musulmans d'ací se revoltarien anys més tard (revolta dirigida per al-Azraq, 1247) perquè allò pactat per Jaume I en la rendició no s'acompliria.

El 1238, oficialment un 9 d'octubre, Jaume I conquereix al-Balansya o València. A partir d'ací es desintegra el món de Fàtima i sa tia i es desenvolupa una societat dominant cristiana baix els furs del Regne de València, integrat en la Corona d'Aragó. Una nova ordenació jurídica i els nous pobladors i pobladores donaran pas a una nova identitat que serà la que conformarà el poble valencià, amb els seus defectes i virtuts, costums i tradicions, la seua llengua, el seu passat, present i futur.

La història de Fàtima, Zayda i del mateix Jaume I serveix a l'Associació de Voluntaris pel patrimoni vilaveller per a celebrar el 9 d'octubre recreant un fragment dels nostres arrels com a poble: la rendició del castell de la Vilavella (antiga Nules, la Poble Nova de Nules fou fundada en el segle XIII per nous pobladors). En aquesta

particular interpretació de la història barrejant dades històriques amb notícies locals o internacionals del nostre interès, amb un intent d'atraure l'atenció dels espectadors sobre els fets històrics i el nostre patrimoni. Els personatges de la recreació recorren els carrers on desenvolupen diferents escenes fins arribar al castell, símbol del nou domini cristià i del passat musulmà. El vi, el pà, els dolços, les figues, els tambors i el renillar de cavalls emmarquen l'ambient festiu i reivindicatiu. És per això, que des de l'Associació convidem a tots i totes a participar en el nostre particular 9 d'octubre.

Bibliografia:

FELIP SEMPÈRE, Vicent i VICENT CAVALLER, Joan (2000), El nostre castell-recull per a una història de Nules, Caixa Rural Sant Josep de Nules
GARCÍA FUERTES, Jose M^a i MORAÑO POBLADOR, Isabel (2013) El Castell de la Vilavella: Avanç dels resultats obtinguts a la

Campanya 2010. QUAD. PREH.ARQ.CAT. 31.2013

GARRIDO, David, 9 d'octubre: la dissort de l'emir Zayyân, Diari la Veu, 2018

RUZAFÀ GARCÍA, Manuel Els musulmans de València i la conquesta de Jaume I: el destí dels vençuts, Universitat de València. Institut d'Estudis Catalans, 2013-17

SALVADÓ, Albert: Jaume I, el conqueridor. Ed. Sàpiens publicacions, 2005, Barcelona

SOLDEVILLA, F Les quatre grans cròniques vol I: El llibre dels Feits del rei En Jaume, Institut d'Estudis Catalans, 2007

Webgrafia: EL BLOG D'HARCA, divulgació de la història medieval "la societat andalusina en la crònica de Jaume I"

http:

//www.rutasjaumei.com/es/ciudad/37/nules.php

DOLÇAINERS DE L'HORTA

La Junta

Els dolçainers de La Vilavella, fa uns quatre anys que vàrem començar a conèixer el món de la dolçaina i tabal i tot va ser per la inquietud d'unes poques persones, per voler tocar uns instruments, tan tradicionals als nostres pobles com són la dolçaina i el tabal i perquè com deia un company: "Un poble sense dolçainers no és un poble sencer" i ací al nostre poble, on la música està tant arrelà, ja ens havíem quedat sense dolçaines i tabals.

Nosaltres no podíem permetre, que l'alegria que transmeten aquests instruments, estiguera fora de la vida dels vilavellers.

El nostre mestre i guia va ser Abelardo Badenes i ell ens va aportar la il·lusió i la passió per aquest instrument que és la dolçaina i sempre estarem agraïts per la bona llavor que va sembrar entre nosaltres.

El primer lloc d'assaig va ser a Pinzellets, on per cert, el nostre veïnat va tenir molta paciència, perquè els primers sons que eixien d'aquests instruments no tenien res d'agradables.

En l'actualitat som 15 components, entre tabals, dolçaines i cabuts i amb tot el suport de les seues famílies, que s'involucren en tot i que fa que aquesta colla siga més gran si cap.

Aquest any ha estat ple de il·lusions i projectes que hem pogut gaudir tant en el poble, com en pobles veïns.

Al mes d'abril vàrem participar a l'Aplec de gegants i cabut celebrat a Borriana, ens van acompanyar els cabuts Momo i el cabut Dolçainer. Eixe dia ens vam endinsar en aquet món tan fantàstic, que és el de les trobades, on vam començar a conèixer a gent excepcional.

Ens han fet partícips en totes les festes dels nostres barris Sant Sebastià, Sants de la Pedra, Sant Roc, Sant Xotxim,

Festes de la Vila i festes com la de Santa Teresa, participant en cercaviles i processons i omplint els carrers de música, festa i tradició.

El primer cap de setmana d'octubre participarem en l'Aplec d'Alcora, organitzat per la Colla gegantera. Ens van acompanyar, per primera volta, els nostres nous cabuts Rovell i Yunke.

A les festes al voltant del 9 d'octubre també hi vam estar, acompanyant el correfoc a càrrec dels Dimonis del Poll de Nules i acompanyats de la colla Dalt més amunt d'Artana.

El dia gran per a nosaltres va ser dissabte dia 8 d'octubre, on es va celebrar ací al poble la primera trobada de cabuts i gegantons que organitzarem els dolçainers de la Vilavella, va ser un matí ple d'activitats, tallers, cercavila i com no el bateig dels cabuts Rovell i Yunke, acabant el dia amb un dinar de germanor.

I com no, el dia 9 d'octubre, acompanyarem en cercavila la representació de la reconquesta de Jaume I a les nostres terres.

El dia de la Marxa del càncer també vàrem ser convidats per l'Associació contra

el càncer de la Vilavella posant com no, el nostre granet de sorra.

Als actes al voltant de Halloween la nostra música va fer que els més menuts passaren unes vesprades terroríficament divertides.

I també ens han donat l'oportunitat, en la TV d'Àpunt, als Dolçainers de l'Horta i als nostres cabuts que ens coneguen per tot arreu.

Així que els dolçainers de la Vilavella, també complim en la dita: "Els dolçainers, de poble en poble i de festa en festa".

CARRER SANTS DE LA PEDRA

La Comissió

En julio de 1941, se reanudaron las fiestas en el barrio de “Sants de la Pedra”, en honor a los Santos Abdón y Senén.

Desde entonces muchos han sido las tardes y noches taurinas realizadas en el barrio, tanto toros cerriles, vaquillas, toros embolados, como algunos años con becerradas, vaquillas cerriles e incluso en una ocasión hasta encierro a mediodía.

En 1996 se adquirió una casa para construir los toriles y almacenar las barreras, que desde 2005 pasaron de ser madera a metálicas.

En los inicios se lidiaba un toro por año, hasta llegar a la actualidad donde han llegado a recorrer las calles cuatro toros cerriles en una misma semana de fiestas.

A principio de los años cincuenta destacaron dos toros de la ganadería Benito Mora que han pasado a la historia del barrio, llamados Fogonero y Cardoño.

Desde entonces han pasado toros de hierros prestigiosos como Juan Pedro

Domecq, Arauz de Robles, Cortijoliva, Luis Algarra, Jose Escolar, El Torero, Guadiamar, Gerardo Ortega, La Quinta, Román Sorando, Paco Sorando, Jacinto Ortega, Gavira, Los Guateles, Surga, Peñajara, Santiago Domecq, Los Ronceles etc., y algunos hierros autóctonos como Jose Ros, Pascual Alcalá, Manolo Beltrán y Agramunt Algarra en toros cerriles y Galindo, Jaume Domenech, Pacoc y Fernando Mansilla en vaquillas.

CARRER SANT ROC

La Comissió

En este breve artículo vamos a intentar transmitir lo que significan las fiestas de San Roque en el municipio.

Hablar de nuestra fiesta es hablar de tres pilares que son fundamentales para entender su grandeza, que son: San Roque, su gente y el toro bravo.

San Roque es devoción, fe, creencia..., pero no hablamos únicamente del día 16 de agosto, San Roque es los 365 días al año, por ello su gente trabajó para que tuviera en esta calle su ermita, hecha con un inmenso cariño y que se ha convertido en lugar de concentración de todas las personas creyentes que tienen en esta ermita al santo milagroso.

Su gente, el mayor valuarte que tiene esta fiesta es la gente que la forma y ha formado a lo largo de los años y ha dejado un legado de un valor incalculable. Hoy en día tenemos una fiesta con unas dimensiones increíbles gracias a todas las personas que durante más de siete décadas han trabajado con ilusión y devoción, engrandeciendo esta fiesta hasta llegar a lo que conocemos hoy en día. Las fiestas de San Roque reúnen cada mes de agosto a toda su gente, todos juntos, desde los más

pequeños hasta nuestros mayores, juntos compartimos momentos, anécdotas, devoción por San Roque y una afición común, el toro bravo.

El toro bravo y San Roque, un binomio que ha dado tardes y tardes de disfrute en nuestra calle. Durante los muchos años de historia, esta calle ha tratado de traer cada año un elenco ganadero de primer nivel, corriendo por nuestra calle los más ilustres hierros de la cabaña brava. Casas ganaderas que con el paso de los años y de la amistad entablada forman parte de nuestra fiesta, son nuestra gente porque así nos lo transmiten día a día, año tras año.

Y es que San Roque, su gente, sus fiestas en el mes de agosto... no solamente son diez días, pues se realizan diferentes actos durante todo el año, tanto religiosos como culturales, que hacen posible la unión de todas las personas que formamos esta gran familia, y sea cuando sea que nos veamos es imposible no pasar sin saludar, sin esa sonrisa de complicidad, ese gesto de cariño que mantiene vivo nuestro sentimiento durante todo el año, y este es el gran valor que demuestra la grandeza de San Roque, de su fiesta y de su gente.

ARTICLE D'OPINIÓ

José María Notari Llorens (Delegat d'Ava-Asaja La Vilavella)

La agricultura será con agua o no será en la historia ha habido materiales con un gran valor añadido, como la sal, en la época del Imperio Romano, a los soldados y funcionarios públicos se les pagaba con sal, ya que en esa época era un producto muy valioso y apreciado, y de este hecho proviene la palabra “Salario”. Incluso en nuestra época hay materiales valiosos, como el oro, o incluso el petróleo, el nexo de unión de todos ellos es el valor y el valor lo da la escasez de esos materiales, y el agua reúne los principios para que sea un activo de un gran valor. En países donde hay escasez de agua la aprecian y la valoran países que pese a gozar de una economía saneada como Arabia Saudita el valor no es el petróleo sino el AGUA.

En los últimos días está lloviendo bastante en nuestra zona pero, como sabemos los agricultores que hemos padecido más de una sequía, “quien no guarda cuando tiene, no come cuando quiere”. La gestión del agua debería estar sujeta a un Pacto de Estado consensuado entre todos los partidos indistintamente de su inclinación política ya que sin AGUA no hay vida.

En cambio, está ocurriendo lo contrario, ya que los políticos están utilizando el agua como arma arrojadiza y desde filosofías que están desconectadas de la realidad nacional.

En nuestro municipio, sé a ciencia cierta que todas y cada una de las Sociedades de Riegos están realizando grandes esfuerzos con el fin de garantizar suministro a sus socios y partícipes, ya que sin agua no hay alimentos y con ello, puede iniciarse un procedimiento devastador para todos.

Pero nuestro estimado Gobierno ha tenido la ocurrencia de plantear la reducción de la superficie de regadíos,

como si el regadío fuera un capricho. Antes de soltar este disparate, la clase política debería analizar objetivamente todas las actuaciones que, con la tecnología actual, pueden aplicar para almacenar, distribuir y emplear de manera eficiente la máxima cantidad de agua.

Estoy hablando de desarrollar actividades como la hidroponía, y dicho sea de paso localidades como en Alcalá de Chisvert y Coves de Vinromá ya lo están aplicando con bastante éxito, al igual que en el CEEI (Centro Empresarial de Empresas Innovadoras), ya hay una start up que está aplicando, me estoy refiriendo a Vida Vertical.

Se debería crear una red de distribución, que no es otra cosa que trasvasar, de donde hay a donde falta, de la misma manera que se hace con el gas, la electricidad o cualquier recurso de interés para la sociedad. Construir recipientes que permitan aumentar el almacenamiento de agua cuando llueve para aquellos momentos en los que escasea: pantanos, balsas de riego, miniembalses cerca de la costa, incluso infraestructuras para integrar las aguas de las tormentas en la recarga de los acuíferos y para incorporar las aguas regeneradas de las depuradoras de las ciudades. Introducir nuevas tecnologías como sensores, big-data, inteligencia artificial...

Hay muchas soluciones en las que trabajar para conseguir una agricultura con agua, porque hay que tener claro que la agricultura del futuro será con agua o no será. El regadío multiplica por seis la productividad, por cuatro la renta de los agricultores y por tres el empleo por unidad de superficie respecto al secano. En un mundo en el que hay más de 7.000 millones de personas y seguramente lleguemos a los 9.000 millones, lo razonable es pensar cómo vamos a alimentar a toda la población. Por no hablar del medioambiente: si hay un aliado contra el cambio climático es el bosque verde cultivado que no se quema y que frena incendios, sobre todo los bosques de frutales de hoja perenne que fijan CO2 todos los días del año.

La Asociación Valenciana de Agricultores (AVA-ASAJA) traslada a las administraciones de manera directa y contundente todas estas reivindicaciones a través de foros, reuniones y negociaciones.

La línea de trabajo también incluye

movilizaciones si es necesario, como la concentración del pasado 29 de noviembre a las puertas del Ministerio para la Transición Ecológica, en Madrid, para reclamar un cambio de rumbo en las políticas hídricas y de costes energéticos, agravados por el 'tope al gas'.

Integrada dentro de AVA-ASAJA, está la Asociación de Pozos de Riegos y Usuarios de Aguas Subterráneas de la Comunidad Valenciana, que aglutina a un millar de entidades de riego y particulares. Los asociados también pueden recibir asesoramiento técnico en el departamento de aguas y proyectos, cuyas gestiones se centran especialmente en la optimización de la energía eléctrica, el ahorro de las facturas en las entidades de riego y la instalación de energías renovables.

Por eso y por muchos aspectos más desde la Asociación Local de Agricultores AVA-ASAJA tenemos la obligación de dar a conocer todos estos aspectos en una próxima conferencia.

La nostra gent

AMPARO i BENJAMÍN: HISTÒRIA VIVA DE LA VILAVELLA

Sheila Pedro

Amparo Navarro i Benjamín Romero tenen en comú més enllà del lloc on van néixer: La Vilavella. La tendresa, l'alegria amb la que parlen del passat i les rialles que solten quan recorden anècdotes viscudes són algunes de les semblances que comparteixen ambdós, amb l'al·licient de que, a més, en 2022 van rebre l'homenatge per ser la dona i l'home amb més edat del poble. Un repte gens fàcil d'assolir, però que defensen amb orgull i honestedat. Sense cap pretensió, aquests benvolguts veïns de La Vilavella han format part de la història dels últims 100 anys del municipi, sent testimonis de l'evolució de la societat i la idiosincràsia d'aquesta localitat.

En l'actualitat, Amparo Navarro, amb 97 anys, és la dona amb més edat del poble, i amb una memòria digna d'admirar encara recorda com era la vida d'abans. Una de les èpoques que rememora era quan de jove anava a missa els dissabtes amb les amigues i després anaven juntes a pegar voltetes pel carrer Sant Vicent i Sant Antoni. "Quan arribava el dissabte les dones netejaven el carrer i l'arruixaven per a que mosatros passarem", recorda Amparo. Carrers de terra, que els eren tan familiars a Amparo i Benjamín i que tan desconeguts els semblarien ara a les noves generacions.

Benjamín Romero, amb 96 anys, és l'home més major del municipi i quan li pregunten quin és el secret per a viure tant, ell sempre esmenta el mateix: "treballar molt i tindre una salut tan bona com la que he tingut jo". Des de la Guerra Civil a la nevada de 1947, tant Benjamín com Amparo recorden nítidament tot el viscut al seu poble. Des de la fam de la postguerra,

en la que Benjamín esmenta que fins i tot es van haver de menjar pa fet amb serradures, o la por de la guerra i els bombardejos que recorda Amparo. Ella va viure un bombardeig ben prop de sa casa i encara pensa amb un veí atemorit que es va intentar protegir posant-se un cabàs de plegar fem al cap, una acció que en aquells moments de pànic i plors li va traure un tímid somriure.

Benjamín i Amparo, quan parlen de la societat actual aporten una mirada diferent, impregnada pels seus records i vivències. Benjamín, que tots els dies llig la premsa, reconeix que ara es viu molt bé, amb moltes comoditats i per als joves del poble sols té un consell: que estalvien.

D'altra banda, Amparo comenta que de la societat actual troba a faltar la confiança que es tenia abans, "antes te deixaves la casa oberta i ningú furtava res".

Benjamín i Amparo estan molt agraïts pels anys viscuts, la família que tan bé els envolta i per l'homenatge que van rebre el passat 10 de setembre. Un

reconeixement que van rebre pletòrics de felicitat i que sempre recordaran amb especial il·lusió cada vegada que pensen en la placa que els van entregar rodejats de música, veïns i família. Placa a la que li han guardat un lloc especial en sa casa i que ensenyen amb orgull per tot el que representa.

El reportatge

JOSÉ VICENTE BADENES, CUANDO LA FAMILIA Y EL NEGOCIO CONVIVEN DURANTE SIGLOS

Marta Mora Lengua

En la plaza del Mercado se encuentra la carnicería Badenes, una empresa especializada en la elaboración de un exquisito embutido y fiambre casero, fabricado artesanalmente con recetas familiares.

Sin duda, la elaboración de estos productos es todo un arte. Y es que, en la actualidad, debido a la industrialización de procesos en el sector cárnico, no resulta nada sencillo encontrar una carnicería que elabore productos de forma tradicional y menos aún, utilizando materia prima fresca y de la más alta calidad.

Pero sí, como vemos, todavía las hay y esa no es otra que la carnicería Badenes, un negocio familiar que lleva más de un siglo elaborando productos cárnicos, con tres generaciones diferentes a los mandos. Hoy en día son José Vicente Badenes y María Amparo Lengua los que gestionan este negocio y atienden cada día a los vecinos de La Vilavella detrás del mostrador, siempre pendientes de ofrecer el mejor servicio y, sobre todo, de vender el mejor producto, con un trato cercano y personal.

La carnicería Badenes es una vieja conocida en la localidad. Fueron sus abuelos, Vicente Badenes y Teresa Naixes, conocidos popularmente como 'Vicentet' y 'Tereseta', los promotores de este negocio, que abrió sus puertas en el Siglo XX.

En aquella época, las carnicerías solo vendían carne de cordero, un producto que en las primeras décadas del este siglo no estaba al alcance de todas las familias. Pero con el tiempo, el cerdo y la vaca terminaron conviviendo en los escaparates de los

carniceros. Entonces, todo era muy diferente. 'Vicentet' y 'Teresita' tenían un ganado, y ellos mismos mataban el cordero para después vender la carne a sus clientes.

Así pues, desde que ellos se iniciaron en el sector cárnico han pasado más de 100 años. En el momento que ambos se hicieron mayores, el relevo fue tomado por su hijo Vicente Badenes y la mujer de este, Amparo Caballer, que siguieron al frente de la carnicería durante muchos años. Ellos ampliaron el negocio y, a parte del establecimiento que tenían situado en la salida de Artana, salían cada día a vender al Mercado Municipal y formaron parte de la historia de este lugar tan emblemático que todos los días reunía a centenares de vecinos para comprar en los comercios locales.

Durante un largo tiempo, Amparo y Vicente contaron con la ayuda de su hijo mayor, José Vicente Badenes, que desde bien pequeño se crio detrás del mostrador. Él les ayudaba en la carnicería y cuando se jubilaron sus padres, fue él el que se quedó al frente del negocio abriendo el actual establecimiento junto a su mujer en el año 2000, justo después de que el Mercado Municipal cerrara sus puertas para siempre.

Hoy trabajan los dos y desde que empezaron con ello, no han parado de innovar, especializándose con ciertos productos que elaboran de forma artesanal. Trabajan cada pieza de manera individual, tratando cada una de ellas con la singularidad que merece hasta convertirla en un producto tierno y succulento.

Las hamburguesas son una de sus principales ramas. Las hay de buey, ternera, pollo, verduras, pollo con cebolla, barbacoa... El catálogo es amplio. Y la receta es secreta, no hay otras iguales. El jamón york es otra de sus particularidades, ¡y qué rico está!

En fin, con el tiempo, la empresa ha ido evolucionándose, readaptándose y

reinventándose. Ahora queda el recuerdo de los tiempos pasados y el reconocimiento de la tercera generación de la firma Badenes, que transformó, con la visión de su abuelo y, posteriormente, de su padre, la firma en el negocio que es ahora.

OFICINES MUNICIPALS.....	964677448
POLICIA LOCAL.....	625101002
CONSULTORI MÈDIC.....	964399325
COOP. AGRÍCOLA S. JOSEP.....	964677098
OFICINA INEM VALL D'UIXÓ.....	964690704
GUÀRDIA CIVIL (ROBATORIS AL CAMP).....	062
CENTRE DE SALUT (NULES) urgències.....	964558555
Cites.....	964558550
HOSPITAL DE LA PLANA.....	964399775
PARC COMARCAL DE BOMBERS PLANA BAIXA.....	964359808
EMERGÈNCIES.....	085 i/o 112
RENFE NULES.....	964670391
I.E.S. GILABERT DE CENTELLES.....	964739295
FARMÀCIA JUANA ALBA REPRESA.....	964677289
CORREUS I TELÈGRAFS S.A. NULES.....	964670643

#XarxesSocials

Ajuntament de La Vilavella

ajuntament_lavilavella

Ajuntament de La Vilavella, canal oficial

Bàndol Municipal: 607 04 39 06

Segueix les xarxes socials oficials de l'Ajuntament per **rebre** tota la **informació**.

Ajuntament de La Vilavella

Edita: Ajuntament de La Vilavella

Consell de Redacció:

Sebastià Roglà

Loles Orenga

Isladis González

Marta Mora

Sheila Pedro

Mónica Pallarés

Imprimeix: Sergravi

Plaça Espardenyers, 11

Tel. 964 67 73 36 • La Vilavella

D.L.: CS 232-2016

Tiratge: 1500 exemplars

AJUNTAMENT DE
LA VILAVELLA

